

Leesbevordering via de wand. In gesprek met Frank Eerhart.

1 januari 1996

Auteur: Joop Dirksen

Volume: 06

Nummer: ?

Pagina's: 28-33

Documenten

- [tsjip_jrg06_015.pdf](#)

joop dirksen leesbevordering via de wand in gesprek met frank eerhart in een oud pandje dicht bij het centrum van eindhoven in wat zeg t een straatnaam de paradijslaan zetelt de stichting plint de ruimte is er beperkt de kamers zijn volgestouwd met mappen dozen computers en ander eigentijds en ouderwets kantoor gereedschap binnenkort vindt de verhuizing plaats naar een groter gebouw plint is in haar zestiende levensjaar te groot geworden voor het paradijs het begon bij de liefde voor poezie van frank eerhart een niet ongebruikelijke liefde voor een leraar nederlands hij probeerde in de jaren zeventig op allerlei manieren zijn leerlingen enthousiast te krijgen voor gedichten en liet hen in dat kader in samenwerking met zijn collega tekenleraar rob vermeer tekeningen maken bij de gedichten die zij in zijn les schreven van de resultaten werd voor de betrokkenen een boekje gemaakt dat een zo enthousiast onthaal kreeg dat een vervolgen en een uitbreiding voor de hand lagen het formaat werd vergroot de poezieposters gingen voor het eerst in 1980 de schooldeur uit de stichting plint was geboren van zo'n 650 van de aangeschreven scholen kwamen bestellingen binnen voor de eerste serie was in verband met auteursrecht kwesties gekozen voor klassieke gedichten o.a. van piet paaltjens in het jaar daarna werd ook een serie ontwikkeld voor het basisonderwijs posters met door eerhart zelf geschreven gedichten dat drukte de kosten in dat begin stadium niet onbelangrijk als je met je eigen geld iets probeert op te bouwen werden aan zo'n 1000 basisscholen verkocht al snel werd er overgegaan op een abonnementensysteem om enige zekerheid te verkrijgen in die nog ongewisse aanloopperiode pas jaren later kwam de vraag van de kant van particulieren en vanuit de boekhandel op nu produceert men zo'n 2500 exemplaren per keer waarvan het overgrote deel naar abonnees gaat wat overblijft gaat in de losse verkoop elke druk is eenmalig wat op is wordt niet bijgemaakt de verleiding om succesnummers in grote oplagen bij te drukken is voor een stichting zonder winstoogmerk wat eenvoudiger te weerstaan dan voor een commercieel bedrijf een volledige baan de eerste jaren deed eerhart alle werk naast zijn volledige baan in het onderwijs toen dat moeilijkheden ging opleveren nam hij buitenge-

woon verlof maar zo'n zeven jaar geleden deed hij de deur van zijn klaslokaal voor de laatste maal achter zich dicht in een onderwijsbaan zit niet voldoende flexibiliteit zegt hij je kunt niet even een middag vrij nemen voor een belangrijke vergadering of een paar dagen naar een interessante manifestatie 28 dirksen leesbevordering via de wand binnen het klaslokaal had hij zich tot dan toe altijd uitermate plezierig gevoeld maar lesgeven tot je erbij neer valt trok hem niet aan daarbij kwam dat hij de contacten met de gemiddelde collega nou ook niet direct meer als erg inspirerend ervoer er wordt heel wat afgezeurd in de docentenkamer ik had dan steeds vaker de neiging om te zeggen doe nou eindelijk eens iets aan je problemen in plaats van er voortdurend over te mopperen full time in dienst gaan van de stichting hint hield natuurlijk wel een risico in maar gaf hem ook erg veel ruimte om nieuwe initiatieven te gaan ontwikkelen overigens is een van de aardige kanten van niet meer voor de klas staan dat je nieuwe boeken weer gewoon kunt lezen zonder die leraarstic van hoe kan ik dit in de les gebruiken bij poëzie lees ik natuurlijk wel steeds nog met die afwijking maar ik hoef er gelukkig geen vragen of opdrachten meer bij te verzinnen de stichting een bedrijf inmiddels werken er zeven mensen voor de stichting allen met een min of meer afgebakende taak financiën auteursrecht kwesties facturering voorraad beheer etc maar allen ook voldoende betrokken bij de kunst om een mening te geven over wat er aan beeldmateriaal binnenkomt en om met eerhart de uiteindelijk verantwoordelijke als hij twijfelt bij een keuze tussen enkele werken mee knopen door te hakken in het stichtingsbestuur is nogal wat deskundigheid bijeengebracht uit de wereld van de kunst een museumdirecteur een kunsthistoricus een kunstverzamelaar en een in kunst geïnteresseerde jurist annex econoom via deze mensen zijn er betrekkelijk gemakkelijk contacten te leggen met kunstenaars dat werkte zeker in het begin tijdbesparend nu komen kunstenaars vaak zelf met hun werk naar plint in de hoop via deze weg bekendheid te verwerven ook soms heel jonge dichters weten het postbusnummer van hint te vinden scholieren en volwassenen sturen ongevraagd gedichten op eerhart vindt het vervelend om via een standaardbriefje gedichten die hij niet helemaal geslaagd vindt terug te sturen maar hij heeft de ervaring dat een toelichting bij zijn afwijzing vaak leidt tot door de aspirantdichter verbeterde versies die dan weer ter beoordeling aangeboden worden zo ontstaat er al gauw een soort prive dichtcursus en dat is een wel erg tijdrovende bezigheid poëzie vrij en onbevangen blijven ofschoon eerhart dus al enige jaren niet meer op school staat is hij nog steeds leraar in hart en nieren ik heb alleen mijn werkterrein vergroot van een klaslokaal tot het hele land ik wil iets doorgeven iets zichtbaar maken dat kan met werk van volwassen kunstenaars maar ook met wat kinderen maken de onbevangenheid waarmee jonge kinderen zo in de onderbouw van de basisschool tekenen is ontwapenend als ze wat ouder worden zie je hen geremder worden minstens voor een deel door de druk die de omgeving op hen uitoefent 29 dirksen leesbevordering via de wand zo wordt in het onderwijs ook verkeerds omgesprongen met poëzie poëzie wordt kapotgemaakt door er van die vaste vragen bij te gaan stellen of de na druk te gaan leggen op de vorm ha een sonnet daar kun je tenminste lekker veilig over kwatrijnen en rijmschema's beginnen poëzie is associëren de ruimte ervaren van frisse metaforen bij

elke kunst vorm is toch juist de vrijheid essentieel vrij zijn in denken in je belevings wereld in je fantasie zodra je leerlingen dwingt in starre patronen van vaste interpretaties of vormkenmerken belangrijker acht dan de inhoud maak je de kunst kapot tekst en beeld twee gelijkwaardige grootheden vanaf het begin heeft eerhart ervoor gekozen om tekst en beeld door twee af zonderlijke mensen te laten maken om daardoor twee echt verschillende in valshoeken te krijgen bij de benadering van het onderwerp dat is ook de reden dat hij geen beroep doet op illustrators zij zijn veel meer dan autonoom werkende beeldende kunstenaars geneigd om letterlijk vanuit het verhaal of het gedicht te tekenen in projecten op basisscholen en in het voortgezet onderwijs wordt er ook geprobeerd om schrijvers en tekenaars min of meer onafhankelijk van elkaar te laten werken gedichten worden zonder naam uitgetypt en dan door de groep beoordeeld de door de klas uitgekozen teksten gaan naar een andere klas en bij het onderwerp van zo'n tekst maakt een andere leerling dan de tekening eerhart begeleidde aanvankelijk zelf vaak deze projecten op de verschillende scholen gaf een handleiding poëzie schrijven rijm is meestal helemaal met nodig weglaten is erg belangrijk voor een gedicht en kreeg zo vaak erg fraai materiaal binnen tegenwoordig vinden projecten van dit type op heel wat scholen plaats eerhart verwijst naar het blauwblorgelproject van omroep brabant en nu ook omroep gelderland red waar scholen na een uitgebreide interne selectie uit door leerlingen gemaakte gedichten het gedicht van de school insturen dat meedoet in de strijd om het gedicht van de week eerhart zit in de jury en probeert om steeds zo concreet mogelijk duidelijk te maken wat hij geslaagd vindt aan een gedicht en wat minder hij merkt dat nogal wat docenten huiverig zijn om bij te sturen als een tekst van een leerling onbeholpenheden of zelfs echte taalfouten bevat dat zou een te verdoorgeschoten reactie kunnen zijn op de neiging die vroeger vaak bestond om met het rode potlood in de hand elke poging tot creativiteit in de kiem te smoren maar het is heel goed mogelijk om leerlingteksten te redigeren zonder de creatieve vondsten van de kinderen geweld aan te doen zo vindt hij andere activiteiten naast de poëzieposters heeft plint al in een vroeg stadium van haar bestaan andere middelen aangewend om de poëzie onder het volk te verspreiden zo haakte men in op de buttonrage poëzie op blik de poëziekaarten die daarna werden bedacht bleken een blijvertje ze bieden in het licht van de doelstelling om zoveel mogelijk mensen met poëzie te laten kennismaken het grote voordeel dat ze over het algemeen doorgestuurd worden naar een ander dan de 30 dirksen leesbevordering via de wand koper wie een poëziebundel koopt ze t m na lezing in de kast maar zo'n poëziekaart wordt door de koper meestal naar een ander verzonden overigens adviseert eerhart iedere kaartenkoper om meteen twee setjes te kopen aangezien je er vroeg of laat spijt van krijgt als je de kaarten hebt verstuurd en ze dus zelf niet meer bezit ik wil alleen maar weten wie ik ben k k t een y e 4ham andere reden 3 h om te schrijven h8b